ağın

FİKİR VE SANAT DERGİSİ

Mehmet ORHAN

AĞIN

O. Erkal GENÇAYDIN

Nuri ONAT

Nafi ÖDEVCİ

Mustafa YÜZBAŞIOĞLU

Çemşit SAİT

A. Muhlis ÖZÇELİK

Hüsnü AYDOĞMUŞ

Nevzat FIRAT

Ülkü SOYLU

Sönmez İKİNCİ

Kemal NİKSARLI

Dr Hamit SOYLU

M. Ali BİLİR

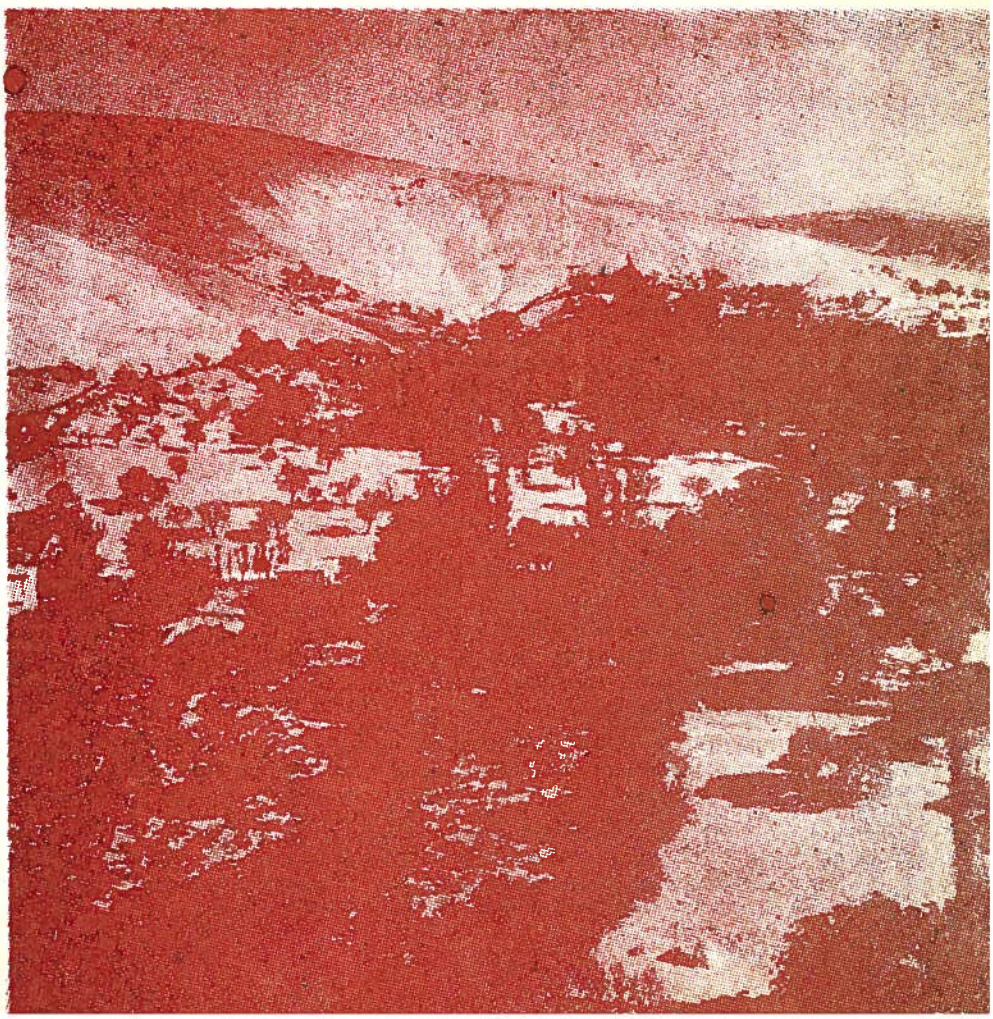

8/67

PARİS'TE Bir Hozakpur'lu

Mehmet ORHAN

Yedi Mahalle Dinlesin

Bizde güzel sesli bir kimseden bahsederken şöyle derler : «Şenpınar'da söylesin, git Andiri'de dinle.» Ya da adamın bir radyosu vardır, onu överken : «Uzungil'de çalsın, sen Koçan'da otur dinle.»

Gerçekten, birçoklarımız radyomuzu olsun, sesimizi olsun yedi mahalleye dinletmekten büyük zevk duyarız. Ama, kapı komşumuz İsmail Emmi yeni tarladan gelmiş, yorgunmuş; az ötede Hafızgillerin ağır hastaları varmış... bu saatlerde hiç kimsenin radyomuzu yahut sesimizi dinlemeğe tahammülü yokmuş. Varsın olmasın. Varsın, dinlemek istemiyen kulağını tıkasın. Yeter ki benim keyfim yerine gelsin... der de başka birşey demeyiz.

Avrupalı bunu böyle düşünmüyor. Burada hiç kimse yanını, çevresini rahatsız etmeyi kendisine verilmiş bir hak gibi görmüyor. Sokaklarda günlerce dolaşsanız ne bir evin penceresinden, ne bir dükkân aralığından dışarıya sızan hafif bir radyo sesi duyamazsınız. Hele eli kulağa atıp sarhoş nârasını andırır sesler çıkarmak, akıllı bir kimsenin yapacağı iş değil.

Ahmet Hâşim bir fıkrasında şöyle der : «İşler sessizlik içinde hazırlanır, sessizlik içinde başarılır.»

Çalışırken sessizlik içinde iş başarmayı, eğlenirken de gerektiği yerde ve gerektiği şekilde eğlenmeyi, zevk etmeyi bilmek, işte Avrupalının hayat formülü. İşte onu ileriye ve başarıya götüren yol. Bu yolun ne çakılı var, ne dikeni... Yani yürünmesi kolay bir yol. Biz de pekâla aynı yoldan geçebiliriz

Her Yer Delik Deşik

Ankara'da Belediye veya Posta idaresi sokağın bir kıyısına bir çukur kazsa, ya da asfaltın bir yanını yaralasa içimden müthiş öfkelenirdim. «Aynı yerde henüz birkaç ay önce çalışma vardı, bu iş de o zaman akıllarına gelseydi ya...» diye söylenirdim. Bazan, sekiz - on gün önce bağrı boydan boya yarılan ve sonra —besbelli işlerini bitirerek— üstü kapatılan ve asfalt döşenen en işlek bir cadde, bakarsınız aynı yerden ve aynı yönde tekrar kazılmaya başlanmış. Buna dair hoş bir nükte de hatırlarım : Anafartalar caddesinde böyle bir hafta kadar önce kapatılan bir hendeği tekrar kazmaya başlıyan işçilerin ve toprak yığınlarının arasından güçlükle geçmeye çalışan bir ihtiyar : «Burasını daha geçen gün açıp kapattılardı. Acaba toprağın içinde bir alet mi unuttular ki tekrar açıyorlar?» demişti.

Şimdi, Paris'in delik deşik edilmiş sokaklarını ve caddelerini görünce bizim Ankara Belediyesine karşı öfkem geçti. Bilhassa şu bahar aylarında, hemen her köşe bucakta büyüklü küçüklü hendekler yarılıyor, çukurlar kazılıyor, toprak yığınları Hekâmat'ın tepesi, ya da Osmanbaşı gibi yükseliyor sokak ortasında. Bu iş günlerce, haftalarca, hattâ aylarca devam edip gidiyor.

Anladım ki «Modern Şehircilik» te bu gibi işler bitip tükenmiyen bir çalışma. Yeni ihtiyaçlar ve değişik yeni buluşlar esas yerlerine monte edilirken şehrin insanı da biraz sıkıntıya göğüs gerecek. Hani «Kalkınırken kemerleri sıkalım.» diyoruz ya!.. Onun gibi bir şey.

Bulmuş da Bunamışlar

Lokantalarda, sokak ve caddelerde, parklarda, ayak yolu yanlarına kadar her yerde ekmek kırıntıları... kocaman parçalar halinde ekmekler... Gelip geçenlerin ayakları altında çiğneniyor, eziliyor, köpek pisliklerine karışıyor. Hiç kimsenin aldırış ettiği yok. Hele üniversite lokantalarında işçi kadınlar yemek masalarını temizlerken, el değmemiş ekmek dilimlerini de, diğer kırıntılar ve artıklarla birlikte süpürüp yerlere, ayaklar altına atıyorlar. El dokundurdukları yok.

Bu durum çok garibime gidiyor. Çocukluğumdan beri alışık olduğumdan mıdır, yoksa dinî etkilerden mi, nedense bu hale bir türlü gönlüm razı olmuyor. Ve her konuştuğum, arkadaşlık ettiğim Fransız'a, dilimin döndüğü kadar, ekmek parçalarını çiğneyip gezmenin iyi bir şey olmadığını anlatmaya çalışıyorum. Bazıları : «Evet, yerlere atılmasa iyi olur.» diyor, ama, birçokları da bu hareketlerini gayet normal bir şey olarak görüyor ve şöyle diyor : «Bizde buğday ve ekmek bol, Belki sizde az olduğu için yerlere atılmasını, çiğnenmesini doğru bulmuyorsunuz.»

Önce, böyle diyenlerin cahilliğini, bilgisizliğini gidermeye çalışıyorum, sonra, bir şeyin çok oluşunun israfı gerektirmiyeceğini söylüyorum. Bizim, ekmeği «nimet» olarak bilişimiz her bakımdan iyi. Bu adamlar için söylenecek söz ise sadece : «Bulmuş da bunamışlar!» olsa gerek

AĞIN

FİKİR ve SANAT DERGİSİ

Ağın Fikir ve Sanat dergisi

★

Sahibi : Ağın Kültür Derneği adına Dr. Vâkıf ÖZKUL

★

Bu sayıda yazı işleri müdürü Nihat İSBİR

★

İdare yeri ve haberleşme adresi : İç Cebeci Özsoy sokak No : 3/4 — ANKARA

★

Gönderilen yazılar «Yazı kurulu» nun incelenmesinden geçer.

★

Gönderilen yazılar, yayınlansın veya yayınlanmasın, geri verilmiyeceği gibi telif ücreti de ödenmez.

★

Dergimiz ayda bir çıkar.

★

Dizgi ve Baskı Ankara Basım ve Ciltevi — ANKARA

YIL : 1
SAYI : 8
AĞUSTOS — 1967

Fiatı 100 Krş.

Yıllığı : 12 TL.

AMACIMIZ ÜZERİNE

İlk iki sayımızdaki bu sütunlarda, sizlere derginin amacından bahisle okuyucuların çizeceği bir yörünge üzerine oturacağımı söylemiştik. Hatırlanacağı gibi birleştiğimiz kanısında olduğumuz bir nokta vardı : Ağın Fikir ve Sanat Dergisi Ağın'lının tüm yaşantılarını vermeğe çalışırken tanıtıcı ve öğretici niteliğini her dem ön pânda bulunduracaktı. Ve yine, Ağın, ayırıcı değil birleştiricidir, yalnız yurt içinde değil, yurt dışındakileri de arayıp aramıza alma çabasındadır. Ağın'a yapılacak en küçüğünden en büyüğüne kadar tüm hizmetlerde Ağın dergisi kendini yardımcı olarak vazifeli bilmekle, nereden gelirse gelsin her türlü hizmet teklifini duyurmakla onur duyacaktır. Ancak, büyük emek ve fedakârlıklarla yapılanların heder olduğunu gördüğümüz an bunun hesabını sormak ta yine tüm Ağın'lı adına vazifemizdir.

Derginin devamlı bir yazı kadrosu olmadığı bilindiğine göre, Ağın, halen, okuyucuya verdiği bu sözü yerine getirmek çabasında, okuyucusunun verdiği yörüngede sekiz aylık gürbüz bir çocuk olarak yürümektedir.

Gönderilen yazılar bu görüşle yazı kurulunda incelenir. Yöneticilerin fikri ne olursa olsun, derginin fikri belirli açılardadır artık. Yöneticiler dergi adına yalnızca bu sütunda konuşmaktadırlar ve de baştan başa açarak bakarsanız derginin, tümüyle okuyucunun olduğunu farkedeceksiniz. Öyleyse, okuyucudan gelen her yazı, yukardaki açılar içindeki fikri niteliği ve dergi kapasitesi içinde çıkmağa namzettir. Yeterki bunlar bize gerekçeli, yol gösterici nitelikleriyle intikal etsin. Çok dar bir kadroyla ve dar şartlarla çalıştığımızı da söylemek isteriz. Bu bakımdan, her tarafa yetişemeyiz. Böylece, söylemek isteriz ki, bize intikal eden kulak havadislerinden ziyade, yazılar üzerinde titizlikle durmak imkânına daha çok sahibiz. Dergi Ankara'da hazırlanıp basıldığına göre, Ankara dışındaki tüm haberleri bize bildiren kalemleri aynen vermeğe çalışırız.

Ağın Kültür Derneğinin çok dar imkânlarıyla meydana gelen bu dergide önce, yine onun sesini duyurmakla görevliyiz. Bu bakımdan, yetişemediğimiz, yazamadığımız bir konunun karşısında olduğumuzu söylemek çok insafsızlık olur.

Okuyucunun isteğini, imkânlarımızı aştığı nisbette, yine, okuyucuya sunmak suretiyle yerine getirmek durumundayız. Örneğin : yayın hayatına geçtiğimiz günden bu yana bize sık sık ulaşan bir istek vardı; «Ağın'ın Tarihi» konulu bir yazı. Bu güne değin, hiç bir tarihçinin etüdüne özel olarak girmemiş bu küçük ve kenar ilçe için konunun güçlüğü meydandadır. Bununla beraber, bunu üzerine alarak, uzun, özel bir çalışmayla dergimize hazırlıyan bir hemşehrimizin yazısı, bu gün elimizde olup, önümüzdeki sayımızdan itibaren yayınlıyacağız.

Diğer taraftan, Hayırseverler Derneği Ağın'da (Henüz bir hükûmet Konağına dahi sahip olamıyan Ağın şartlarına göre) çok yüksek diyebileceğimiz bir maliyetle, modern bir bina yaptırmakta, bunu eğitim ve sağlık sitesi olarak Ağın'a hediye etmektedir ve işletmeğe açılması yakındır. Ağın'lı adına bununla ilgili bir teşekkürü dergide bekliyenler vardır. Fakat ne Ağın'dan ne de Ağın'a tatile gidenlerden olsun kısa da olsa bir röportaj dahi gelmedi. Belki de henüz, işletmeğe açılması beklenmekte diyoruz. Ne var ki bir önceki sayımızda yayınladığımız «Ağın Kitaplığı» ve «Ağın'da Tiyatro olur mu» konulu yazılara da herhangi bir ilgi haberi gelmemiştir. Birinin çıkıp ta, «nerede olduğu sorulan kitaplar bu günlerde bir modern kitaplığa taşınmak üzeredir; ahırdan bozma değil, fakat Devlet Tiyatrosu yetkililerinin sahnesini kurdukları bir tiyatro salonu pek yakında çalışmak istiyenlerin hizmetine açılıyor» demesini bekledik. Yoksa.. yoksa diyoruz, vaktiyle gönderilen ikibin kitaba, büyük yardımlarıyla, yöneticilerine teşekkürü daima borç bildiğimiz hayırseverler Derneği Binası ilgililerde mi bir raf ayıramıyacaklar.. Yoksa, çarşaflarla olsun kurulmuş bir tiyatro sonra yazarı duymazlıktan gelecekler de burası özel toplantılar salonu mu diyecekler? Elbette böyle demiyecekler, ancak, bu örnek yardımı yerinde inceliyerek bütün okuyucuların bilgisine sunacak olan yazıyı bekliyoruz.

AĞIN

30 AĞ

Tarihini başka devletlere gıpta ettirecek şekilde şanlı zaferlerle süsleyen, Türk'ün en büyük zaferlerinden biri olan 30 Ağustos zaferinin 45. yıldönümünü kutluyoruz.

Savaş, bir milletin haysiyetini ve varlığını ortaya koyduğu en çetin sınavdır. Bu sınavda ancak maddi güç, manevi değerlerle beslenip desteklendiği müddetçe zafere ulaşır.

Tarihin karanlıklara gömüldüğü çağlardan bu yana binlerce yıllık hayatı boyunca Türk milleti, hemen her devirde, ruhi asaletinde billurlaşan yüksek kültürle bezenmiş başını zafer dizilerinden örülü emsalsiz taçlarla süslemiştir.

Türk zaferlerinin ortaya koyduğu hakikat şudur ki, maneviyatı zayıflamadığı, kültürünü kaybetmediği ve dünya tarihinde kendisine tevdi edilen hak ve adalet prensiplerini cihana yaymak vazifesinde ihmal göstermediği, müddetçe milletimiz için herhangi bir talihsizliğe uğramak ihtimali mevcut değildir. Bugün ise fedakâr ve kahraman cumhuriyet ordusunun vatanperverane dinamizminin rehberliğinde, Türk'ün zafer türküleriyle mesut istikballere doğru yürüyeceğine şüphe yoktur.

Tarihteki Türk zaferlerini burada birer birer saymaya imkân yok. Senenin belki her haftasına birkaç zafer düşecek kadar şanlı bir maziye sahibiz. Fakat ağustos ayının mutlu bir özellik arzettiğini belirtmeliyiz. Çünkü milli tarihimizde doğurduğu parlak, devamlı ve devir değiştirici sonuçlarıyla en ünlü zaferlerimiz çoğunlukla bu ay içinde kazanılmıştır. Aziz vatanımız Anadolu, 26.Ağustos 1071 Malazgrit cenginin paha biçilmez hediyesi olmuştur. 27.Ağustos 1389 Kosova. 11Ağustos 1473 Otlukbeli. 23. Ağustos 1514 Çaldıran. 24. Ağustos 1516 Merci—dabık, 29. Ağustos 1526 Mohaç muharebesi orta Avrupa'nın hemen hemen ikiyüz yıllık geleceğini tayin etmişti. 4. Ağustos 1578 de Vadi-s-seyl zaferi, daha birçok türk zaferleri Ağustos aylarının koynunda yatmaktadır. Genç cumhuriyetimizin temel taşı olan 30. Ağustos başkumandanlık meydan muharebesi Türk istiklal beyannamesini Türk kılıçlarının ucu ile Dumlupınarda yazan muhteşem bir destan payesine yükselmiş ve son asırlarda milli ruhtan uzaklaşmanın sağ duyumuzda yarattığı sarsıntıdan doğan kurtuluş mücadelemizde Alp Aslan oklarının şiddeti. Kanuni toplarının dehşeti Atatürk'ün sesiyle şahlanan milli savlet şeklinde tecelli ederek zaferlerimizin en büyüğü gerçekleşmiştir.

Bilindiği gibi, 19. Mayıs 1919 da başlıyan kurtuluş savaşı, istilacı Yunan ordusuna üstüste dört darbe vurmuştur. Fakat yıllardan beri üç kıtada çarpışa çarpışa yorgun düşen Türk milleti asıl öldürücü yumruğu indirmek için biraz dinlenmek, biraz toparlanmak zorunda idi.

Küstah palikaryalara kat'i mağlubiyeti tattırmak için, ikinci derecede bazı meselelerin halledilmesi gerekiyordu. Başkomutan daha 13. Eylül 1921 zaferinin akabinde istilacılara son ve kat'i darbeyi vurmaya karar vermişti. Bu sebeple önce güney cephesini düşmandan temizledi. Aynı zamanda da batı Anadolu'daki düşman kuvvetlerinin ikmal yollarını uzatıyordu. Hedefe ulaşma kararı önce Mustafa Kemal paşanın kafasında hazırlanmış, sonra yakın silah arkadaşlarının tasvibi ile kesinleşmişti. Büyük zaferin indireceği yumruk ağır olmalıydı. Çünkü bu normal bir muharebe değil, adeta bir tenkil ve imha hareketi olacaktı. Öyle uygun görülmüştü. Zira kışkırtılmış ve kudurmuş bu çapulcu gürühunda düzenli bir hasım ordusu haysiyeti yoktu. Ona düşman bile denemezdi. Onun için yiyeceği sille kahredici olmalıydı. Hem de ani. Nitekim Türk milleti tarafından hasım olarak kabul edilmesi dahi kendisine bir şeref vesilesi olan, şımarık güruh, yiyeceği darbenin şiddetinden habersiz çapulculuklarına devam ederken Mustafa Kemal ve arkadaşları hummalı bir savaş hazırlığı içindeydiler. Bu hazırlık siyasi ve askeri alanda yapılmaktaydı.

Açlık ve sefaletin, asırlardan beri vatan yolunda harcadığı asil kanının yorgunluk ve bitkinliği içinde sızlayan yaralarını daha sarmadan kendini tekrar kan ve ateş deryasına atan mazlum bir milletin üzerine yürüyorlardı.

Bu millet şah damarlarında asil kanı dolaştıkça ezilmeyecek, göğsünde iman ve hürriyet ateşini taşıdıkça hakkını çiğnetmeyecekti.

«Kalkan koludur her kaya bir başka şehidin.
Koludur, fakat azminde kanatlardaki hız var!

Etlerle, kemiklerle örülmüştür ufuklar;
Ey Akdeniz, insan ölüsünden kapımız var!

Ejdersen eğer, yerleri yık, gökleri yık, ez!
Uğrunda fakat öldüğümüz nokta geçilmez!»

Bu millet ki; vatan ufkunda albayrağı dalgalandıkça, ruhunda istiklal meşalesi yandıkça, göklerinde hürriyet güneşi doğdukça, kulübelerinin bacaları tüttükçe esareti kabul etmeyecekti.

Onun mukaddes toprakları sayısız şehitlerin kanıyla yoğrulmuş, kemikleriyle yığınlaşmıştı. Filizlenen çiçekleri o mubarek kanlardan gıdasını almıştı.

USTOS

Osman Erkal GENÇAYDIN

Onun kalbinde ilahi hak ve hürriyet nuru tecelli etmişti.

Kışkırtılmış ve kudurmuş bu emperyalist çapulcu güruhu ecdat yadigârı vatanda hürriyetine, haysiyetine ve namusuna düşkün milletin önünde duramıyacaktı.

Müstevli kuvvetlerin en küçüğünün, en alçağının bile utanacağı, insanlık dışı zulüm ve yağmalarla, geçtiği yeri harabeye çeviren harami çeteleri! İstilacılar, artıklarla büyüyen aç ve kudurmuş köpekler geldiklerine pişman olacaklardı.

Çaktırdığı şimşekler, savurduğu yıldırımlar bizim azmimizin ve mukaddes imanımızın karşısında hiç olacaktı.

«Cehennem olsa gelen, göğsümüzle söndürürüz
Bu yol ki hak yoludur, dönme bilmeyiz yürürüz;

Düşer mi tek taşı, sandın harim-i nâmusun?
Meğer ki harbe giren son nefer şehid olsun.

Şu karşımızdaki mahşer kudursa, çıldırsa;
Denizler ordu, bulutlar donanma yağdırsa;

Bu altımızdaki yerden bütün yanardağlar,
Taşıpta kaplasa afakı bir kızıl sarsar;

Değil mi cephemizin sinesinde iman bir,
Sevinme bir, acı bir, gaye aynı, vicdan bir.

Değil mi ortada bir sine çarpıyor.. yılmaz!
Cihan yıkılsa emin ol bu cephe sarsılmaz.»

Biz iman nurumuzu Allah'tan, mücadele azmimizi peygamberimizden, dayanışma ruhumuzu necip milletimizden aldık.

Dün kapılarımızda beslediğimiz soysuz bir neslin itlerinden, dün mehmetin çizmelerini yalayan zelil ırkın kuduz savletinden korkacak değiliz. Sana düşman bile diyemeyiz. Düzensiz ve haysiyetsiz bir ordusun. Kuvvetin bizimkinden çoksa da biz senden üstünüz. Çünkü : Türk ordusu haklı olmanın manevi huzuru ve rahatlığı içinde idi. Vatanını düşmandan temizliyordu. Türk ordusu savaşı alışkanlık, zaferi gelenek haline getirmiş bir milletin ordusu idi. Ardında yüzlerce zaferin süslediği bir 'kale' vardı. Damarlarında o savaşların, o zaferlerin mirası ve tecrübesi vardı.

Türk milleti savaşa kat'i bir kararla girer. Bu kazanma kararıdır. O, savaşı ya kazanmak ya kaybetmek şeklinde bir kumar gibi kabul etmez.. Zaferi ancak kazanmak için savaşanlar kazanır.

Hasım Yunan ordusu bütün bunlardan mahrumdu. Akibetleri de feci oldu.

«Mustafa Kemal gökler gibi susuyor düşünceden,
Altın bir meyve gibi zafer yoldadır.
İsmet paşa iyilik ve zekâdır, doğuyor cepheden,
Kalpağında ay yıldızı parlayan Fevzi paşadır!

Akşamdır, gün kavuşmak üzeredir
Paşaların Afyon ovasında gözleri
Toplar şafakla birlik patlayacak,
Ordular, ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!»

Netice başkomutanın arzu ve tasavvur ettiği gibiydi. Kat'i, şümullü ve kahredici.

31. Ağustos sabahı binlerce insanın toplanmış bulunduğu muharebe meydanında korkunç bir sükut hüküm sürüyordu. Düşman ölmüş veya esir olmuştu. Bizansın ahfadı olduğunu iddia eden düşmanın başkumandanı, imparator Konstantin gibi muharebe meydanında can vermek cesaretini gösterememişti. O da Kızıltaş deresinde bir fert gibi kaçarken yakalandı.

Düşan başkomutanı Trikopis'le diğer generallerinin esir alındığı ve Halit beğin karargâhı olan yerde 3,5 metre yüksekliğinde mütevazi bir abide yükselir. 'Ey Türkoğlu...

Burada çevreni gururla seyret... Türklüğün istiklal aşkına ve Türk ordularının kahramanlığına inan ve güvenini tazele.

Türklüğün geleceğine hız alarak ayrıl.

«Ey meçhul şehit!

Hayat hayaldeki her tattan güzel,
Bize tek ayak Tâ kanattan güzel.
Bir istisna var bu yeryüzünde
Bir senin ölümün hayattan güzel...

Gözümüzde, gökte açtığın o iz...
Yolcuyuz iyiye ve güzele biz.
Ya yaşatmak seni bu hür vatanda,
Ya da senin gibi ölmek ahdimiz.»

Teşekkür

Annemiz Hatice Onat'ın ölümü dolayısiyle, telefon, telgraf ve mektupla veya evimize gelmek suretiyle başsağlığı dileğinde bulunanlara teşekkürlerimizi sunarız.

Onat Ailesi

BİR CEVAP'a YANIT

Nuri Onat

Sayın
Fikri Yücel,

Dergimizin altıncı sayısında, «iki yazıya cevap» başlıklı bir eleştiriniz çıktı. Bu eleştirinizin bir bölümünde, başlık vermemekle birlikte, (BİR BARAJ GÖRDÜM» ve «BİR EĞİTİM ÇALIŞMASI ÖRNEĞİ» adlı yazılarımı ele aldığınız anlaşılıyor.

İyi bilirsiniz ki, bir eleştri, duygusallıklardan, kişiselliklerden arınık olduğu oranda değer taşır. Bu kuralın, nesnel konular için çok geçerli olacağı apaçıktır. Ne var ki, biz, yalnız nesnel konularla uğraşmıyoruz ki... Yaşantımızın en büyük bölümüne öznel yargılar başat olmaktadır. Kendimizi onların baskısından kurtaramayız. Daha doğrusu, kendimizi onların baskısından kurtardığımızda, hiç şüphe etmeyelim ki insanlığımızı yitiririz. Bu nedenledir ki, hepimiz de öznel kanılara çok önem veririz. Ama, bu kanıların da, gerçekleri yansıtıcı ve içten olmaları gerekir.

Eleştirinizde, gerçekci ve içten anlayış düzeyini çokça gördüm. Bunun içindir ki, benim yanıtım (cevap) da benzer ölçüde ılımlı olacaktır. Şimdi gelelim konumuza :

1 — Sayın Yücel, ben ne demiştim birinci yazımda? «Ürünlerinizin değerlenmesi için onları ıslah edin.» demiştim, değil mi? Kötü mü söylemişim? Ağın'da ve köylerinde, her bağda, her bahçede elma ağacı vardır. Bu ağaçlardan hiç değilse % 10'unun aşılı olduğunu söyleyebilir misiniz- 100 - 150 yıllık üzüm kütüklerinin verimli olabilecekleri kanısında mısınız?

Bugünkü sütlüğenliklerin, kayalıkların ileride çok değerli yerler olabileceklerini unutmayalım. Bu, her zaman, her yerde böyle olmuştur. Ağın'da da böyle olacaktır. Ama, çok iyi biliyorum ki, herkesin değersiz gördüğü böyle bir yer, üç - beş kuruş fazla ödeme yapıldı mı, hemen kapatılacaktır. Hem de Ağın'lı olmayanlarca. Belki, «Söz konusu yerleri birkaç kişi alamaz. Alsalar bile ileride arsa spekülasyonu yaparlar.» diyeceksiniz. Ben de, bu sakıncaları düşünerek maddi ve manevi güçlerin birleştirilmesini salık vermiştim. Bu durumda, hem toprakların Ağın'lılarca değerlendirilmesi, hem de arsa spekülasyonunun önlenebilmesi için kooperatif kurmadan başka çıkar yol var mıdır? Kooperatifçiliği bunca önemsiz mi görüyorsunuz sayın Yücel?

Tersini ileri süremeyeceğimiz bir gerçektir ki, koşulların değişmesi gelişmeyi hızlandırır; nitelikleri yeni biçimlere sokar. Başka bir deyişle, her yenilik, yeni bir uyumu zorunlu kılar. Ağın'lılar, yeni koşulların etkisi alanına girmesinler, yeni ortamın üyeleri olma çabası göstermesinler mi?

Ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum, sayın Yücel. Açıkçası,, «Ağın'da kim kaldı ki bu işleri yapsın...» demek istiyorsunuz. Haklısınız. Ancak, 20. yüzyılın şu ikinci yarısında, bütün hemşerilerini bir araya toplamış bir il, ya da bir ilçe gösterilebilir mi? Kaldı ki, Ağın, özel durumu dolayısıyla, çocuklarını en çok sayıda dışarıya yollayan örnek bir kasabadır. Elbette ki bu konuda Ağın'a bir ayrıcalık (imtiyaz) tanınamaz. Öyle ise, Ağın, dışardakilerin destekleri ve oradakilerin girişimleri ile yeni durumlara uyum olanağına kavuşabilecektir. Dilimin döndüğü, gücümün yettiği ölçüde destekleme görevimi yaptığım kanısındayım. Bundan böyle de, bu uyarmaları sürdürmek istiyorum.

2 — Sayın Yücel, ikinci yazımın pedagojik nitelikte olduğunu söylüyorsunuz. Bunu söylemekle de, «Sanki bu sözlerin de ne gereği vardı?» demek istiyorsunuz gibi geldi bana. Gerçekten amacınız bu idi ise, buna üzüldüm doğrusu. Çünkü, bir eğitimcinin ağzından bu söz çıkmamalıydı. Kaldı ki, o yazım pedagojik değil, eğitsel nitelik taşımaktaydı. Üstelik de halk eğitimi ile ilgili idi. Bizler, yalnız sınıfta değil, yolda, tarlada, bağda - bahçede, Çınaraltı'nda da eğitim yapmakla yükümlüyüz. Bu, hem görevimiz, hem de hakkımızdır, değil mi?

Günümüzün toplumu üç şeyi yerinde ve tutumlu kullanmak zorundadır : İnsan gücünü, zamanı ve parayı. Bu da, ancak bilimsel bir yol izlemekle sağlanabilir. Bir örnek vereyim: Bir derneğin genel kurul toplantısı olduğunu düşünelim. Bu toplantıda bir başkanlık divanı bulunmadığını, veya bulunduğu halde görevini yapamadığını varsayalım. Bu genel kurul bir karada varabilmiş midir? Bir karar alınmışsa, bu kararın saygınlık (itibar) derecesi ne olabilir? Böyle kararla yola çıkılırsa, sorunlara çözüm yolu bulunabilir mi?

İkinci yazıyı, bir kooperatifleşme olasılığını düşünerek yazmıştım. Daha doğrusu, böyle durumlarda önderlik edeceklere yardımcı olmak istemiştim. Siz, daha bilimsel, daha yötemsel bir çözüm yolu gösterirseniz, üzerinde durmayı görev sayarım.

Bu yanıtımla incindiğimi bildirmek istediğimi sanmayınız. Gerçekten de hiç incinmedim, kırılmadım. Üstelik çok yararlandım eleştirinizden. Çünkü, yeniden içimi dökme olanağına kavuştum. Bu olanağı bana verdiğiniz için sizi kutlarım.

Sevgilerimle.

İslâmiyette Ağaç Dikmenin Önemi

Nafi ÖDEVCİ Ağın Müftüsü

Hayat ve saadet dini olan İslamiyet; insanları, hayata, san'ata, ticarete, tarıma, tarımın bir kolu olan ağaç, orman yetiştirmeye, bağ, bahçe meydana getirmeye teşvik eder. Müslümanın her alanda ilerlemesini, bir günü bir gününden daha iyi ve ileri olmasını, cennet gibi bir ülke meydana getirmesini ister. Bir memleketin güzelliği, şirinliği, sağlık, ziraat, sanat ve medeni hayatta gelişmesi ancak o memleketin ağaçlandırılmasına, bağ, bahçeyle bezenmesine bağlıdır.

Ağacın, ormanın, bağın, bahçenin ne büyük bir niğmet ve ne paha biçilmez bir kıymet olduğunu, sayısız faydalar sağladığını, binbir çeşit ihtiyacımızı karşıladığını bilmiyen yoktur. Evimizin eşiğinden, çocuğumuzun beşiğine, kibrit çöpünden, telgraf direğine kadar en hayatı maddelerimiz için ağaca, ormana muhtacız. Ağaç ve orman yurdun su dengesini düzenler, yeraltı, yerüstü sularını besler. kuraklığı önler; bataklığı kurutur, yağmurların sert yağmasına, verimli topraklarımızın denize akmasına mani olur. Ecdat yadigarı olan yurdumuzu güzelleştirir. Toprağın değerini, verimini artırır. İklimi mutedil hale getirir.

Muhterem okuyucularım. Bir memlekette hastahane, eczane açmak kadar önemli bir konu da o memleketin sağlığı, tarımsal ilerlemesi bakımından ağaçlandırılması, bağlar, bahçelerle süslendirilmesidir. Çünkü hayatımız esnasında çok defa anlaşmazlıkların, geçimsizliklerin, cinnet ve cinayetlerin zihin yorgunluğundan, sinir bozukluğundan ileri geldiği bilinmektedir. Ağaç ve orman ise insanı dinlendirir! sinirlerini yatıştırır, içine ferahlık verir! yorgunluğunu giderir; duygu ve düşüncesini yükseltir. İnsana haz ve huzur verir. Bu itibarla atalarımız ağacı sevmişler, orman yetiştirmeye, bağ bahçe meydana getirmeye, yurdu şenlendirmeye büyük bir önem vermişler, cennet gibi bir ülke meydana getirmişlerdir.

Allah'ü Teala Kur'anımız olan Kitabında (Rahman süresinde) (Allah'ın Yeryüzünü insanlar için yarattığı, orada türlü bitkiler, meyveler, taneler, güzel kokulu çiçekler meydana getirdiğini) beyan buyurmaktadır .

Cumhuriyetin Kurucusu ATATÜRK demiştirki (Ormansız bir yurt vatan değildir) keza İstanbul'un Fatihi Sultan Mehmet (Ormanlardan bir dal kesenin başını keserim) Atalarımızdan bir söz (Yaş kesen baş keser) Vecizleri bizleri orman dikmeye teşvik etmektedir. Bu itibarla yurdumuzun kadrini ve ormanlarımızın kıymetini bilmemiz, ormanlarımızı korumaya, ağaçsız bölgeleri ağaçlandırmaya, bağ, bahçe yetiştirmeye gayret etmemiz, milli varlığımızı korumak için bir borçtur. (Üstünde yeşil bir yaprak olmayan toprak ölüdür.) sözü ne kadar yerindedir?

Peygamberimizin bir sözünde (Kıyametin kopacağını haber verseler, elinizdede bir fidan ağacı olsa dike bilirseniz hemen dikin) diye buyurmuşlardır. Üzüntü ile belirtmek isterim ki, uzun yıllardan beri ormanlarımızı korumaya, ağaçsız bölgelerimizi ağaçlandırmaya, bağ, bahçe yetiştirmeye gereği gibi önem vermemişiz, ormanlarımızı gelişi güzel telef etmiş, yurdun büyük bir kısmını ağaçtan, ormandan yoksun bırakmışızdır.

Sevgili okuyucularım : dinimiz ağaç yetiştirmeğe, bağ, bahçe meydana getirmeye yurdu imar ve ihya etmeğe büyük bir yer vermiş, ağaç dikmeyi bir ibadet bilmiş orman meydana getirenlere büyük sevaplar vadetmiştir. Peygamber Efendimiz (Bir ağaç telef edenin baş aşağı cehenneme atılacağını) haber vermiştir. İşte Allah gök yüzünü yıldızlarla, yeryüzünü ormanlarla süslemiştir. Başa güzellik veren, saç, yurda güzellik veren, dağlara zümrüt taç olanda ağaçtır.

Son olarak şunu hatırlatmak istirimki vatanı sevmek, sade gerektiği zaman uğrunda ölümü göze almaktan ibaret değildir. Ayni zamanda yurdun güzelleşmesi, ihtiyaçlarımızın karşılanması, medeni hayat ve saadetimiz için ormanlarımızın korunması, ağaçsız bölgelerin ağaçlandırılması gereklidir. Selâm ve sevgiler.

Bizi hayattan şikâyete sevkeden şey karşılaştığımız zorlukların büyüklüğü değil, kuvvetimizin azlığıdır.

CORNEILLE

Merhamet olmayınca, fazilet bir kelimden ibaret kalır.

NEWTON

* *Savaşın zekini almak istiyen herkes, Türklerle savaşmalıdır.*
İzdivaç, dünyadaki sanatların en güçlü ve en incesidir. Halbuki, biz onu ne kolaylıkla başarırız.

Hayatın büyük kederleri için cesarete; küçükleri için de sabır ve tahammüle sahip olunuz.

VICTOR HUGO

AKROSTİŞ

Ayak bastı bir bahar «o» Samsun'da vatana,
Tuttu dünyayı ünü, yükseldi ufuklara,
Aldı komutu ele, boş verdi tuzaklara,
Tünetmedi düşmanı, mubarek topraklara,
Üstünden temizledi döktürdü deryalara,
Rakibi yok dünyada, sığmadı kitaplara,
Kabrindedir bedeni, ruhu girdi kanlara,

Mustafa Yüzbaşıoğlu

BOŞLUKLAR VE BEN

Bağrımdan kopan bir parça var,
Tutamaz eller onu
Şimdi yıpranmış kaldırımlar bile istemiyor beni
Ağlamak, ölesiye ağlamak öyle güzel geliyor ki bana,
Bütün dostlar kapadı gözlerini
Elleri uzanmıyor bana artık
Gökler simsiyah, yeşillikler, sapsarı şimdi
Ağlıyan bir çocuk sesi geliyor karşıdan
Bende ağlıyorum
Köpekler alabildiğine uluyor,
Arsız yüzler var etrafımda
Gözleri düz çizgi, çizgi
Ben diyorum ki şu
Boş laf gülüyorlar
Ayaklarımı sürüyorum kaldırımlara
İstemiyoruz diyorlar istemiyoruz seni
Gözlerimde yaşlar var, ağlıyorum yaliba

CEMŞİT SAİT

ÖZLEM

Hep konuşmaların
Sevgin şefkatin geçiyor
Gözlerimin önünden...
Sevdiğin,
Şakaklarımdan öptüğün,
Dizlerinde uyuttuğun geliyor
Aklıma....
Ve sevildiğim bahçeler geçiyor
Gözlerimden dizi dizi...
İstemeden boğazım gıcıklanıyor
Gözlerimde renkli yıldızlar oynaşıyor
Ve sonra
Yağmur bulutu sanki gözlerim
Yıllar geçiyorda aradan
Yine bitmiyor özlemim...

Ali Muhlis ÖZÇELİK

Gidemem Sürsen

Karşımda hayalin buğular gözüm,
Acırsın halime yanıma gelsen.
Mecnuni sanırlar işiten sözüm,
Perişanım halim bir görsen, görsen.

Gel ömrünün sonu gelmeden
O siyah saçlarını yüzüme ser sen
Aşıklar gamzesi kalbim delmeden
O pamuk elini elime ver sen

Harabatım çökmüş eyik taşımla,
Yıkta temelimden viranet, selsen.
Esirim cemalin bu dik başımla
İstersen okunla sinemi del sen.

Kalbi mekânımda tahtın kuruldu,
Vuslatı bulursun orayı bilsen
Sinen hançerini sineme vurdu
Yıkıldım kapına gidemem sürsen

Hüsnü AYDOĞMUŞ

bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	K	İ	R	M	İ	T	İ	K
2	E	M	O	■	G	A	N	İ
3	P	A	L	U	■	D	E	R
4	E	M	■	Z	A	■	K	A
5	K	D	■	A	L	U	■	Z
6	■	A	R	M	U	T	■	■
7	İ	Y	A	■	Ç	A	L	I
8	Z	I	T	■	A	N	A	■

SOLDAN SAĞA

1 — Üzümden yapılır.

2 — Meşonun Hanımı — Muhitimizin en iyi kılernetçisi.

3 — Elâzığ kazalarından biri — Tarla dörerken insanın sırtından çıkar.

4 — Tersi Kuzu Sesi — Tersi çok değil — Tersi Kazamız toprağının rengi

5 — Tersi Dakikanın kısaltılmışı — Tersi erkek çocuklarına hitap edilir.

6 — Rahmi Niksarlının zevkle sattığı meyve.

7 — Tersi Hozakburlu Deli İbrahimin ençok kullandığı kelime — Bağ ve bahçelerin etrafına koyarız.

8 — Bir şeyin aksi — Anne

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1 — Tahılın kabuğu — Mehmet Ergönül'ün geçitlerde bıraktığı.

2 — Tavla Üstadımız

3 — Tersi Sütün kesilmişinden yapılır — Tersi Tavukların çıktığı yer.

4 — Tersi Dabakçılıkta kullanılan bir madde (Hozakbur şivesiyle)

5 — Yün eğirilir — Bir erik cinsi

6 — Ağızda kalır — Sıkıl anlamına gelen kelime.

7 — Ağın'da en iyisini ikincigil besler — Bir nota

8 — Selahattin Mülazimoğlunun bahçesindeki yaşlı bir meyve

Nevzat FIRAT

ÖZLEM

Ne yapıyorum,
Biliyormusun anneciğim?
Seni özlediğim saatlerde?
Nöbetçi öğretmen çıkınca sınıftan,
Kırık aynamı çıkarıp sıradan,
Seni arıyorum.
Dudağımın büklümünde
Gözümün ışığında,
Sen, hep sen varsın...
İçimde kalmışsın,
Aynalara benden bakar,
Bende yaşarsın.

Ülkü SOYLU

KARIKATÜR

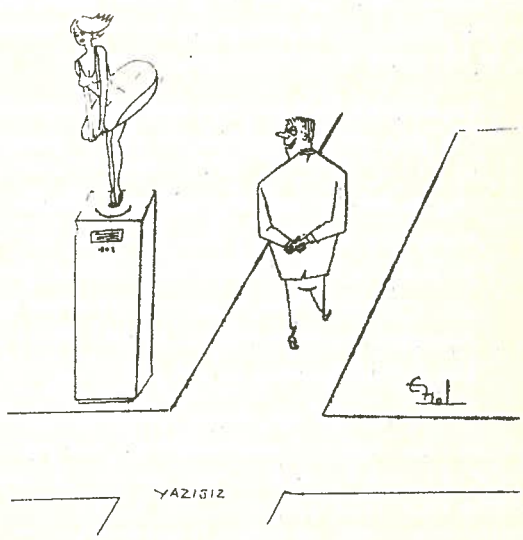

TÜRK EDEBİYATI

SÖNMEZ İKİNCİ

(Geçen sayıdan devam)

XV. yüz yıla göz atacak olursak Divan Edebiyatı daha sönük geçmiştir. Bununla beraber Abdulvasi, Şeyhi, Abdi, yazıcı Selâhattin, Devlet oğlu Yusuf, Enveri, Ahmet Paşa, Cem ve Necati gibi Edebi kişiler XV. yüz yıl Divan edebiyatına manzum eserler ve hikâyeler kazandırmıştır.

XVI. yüz yılda divan edebiyatı Ahi (Benli Hasan) ile başlar Ahi ritim veya lirizim sanatlı mısralar işlemeğe düşkün ve titiz bir şaidir. Aşağıda bir beyiti bulunan şairin ifade, görüş ve hayal hususiyetine bir örnek gösterilebilir.

Cahilin fahri can-ü mal iledir
Arif'in izzeti Kemal iledir

Bundan başka Revani içkiye, Meclis zevklerine düşkün, zarif ve neşeli bir ruh taşıyan şairdir. Aşağıdaki beyti ile içki meclisini bakın nasıl tasvir ediyor.

Gördü dilberden sürahi büseyi alur kader
Bezm içinde kaldı ağzım acuban hayran ana

XVI. yüz yıl Divan şairleri arasında Hayreti, Meâli, Ulusi, Hayali ve Fuzuli sayılan edebi şahsiyetlerdir. Bunlardan Fuzuli o devrin edebiyatına ayrı bir renk ve şekil vermiştir. Biz burada bir kaç beytini alarak onun samimi hasretlik ifadesini, şiirinde yer yer pırıldıyan zekâ, şaka, ince fikrini ve olgun bir insan olduğunu gösteren sempatik vasıflarını içimizde yaşatalım. Bakın bunlardan (Su) kasidesi Peygambere karşı gösterilen coşkun ve samimi sevgi bu şiirde harikulâde bir sanat maharetiyle yoğrulmuştcr.

Suya versün bağban gülzarı zahmet çekmesün
Bir gül açılmaz suyun tek verse bin gül zare su
Ohşada bilmez gubarını muharrir hattına
Hame tek bakmaktan inse gözlerine hâre su
Su yolun ol kûdan toprak olup tutsam gerek
Çün rabbimdir dâhi ol Küya koyman varesu.
Dest busi arzusiyle ölürsem dostlar
Kûze eylen toprağım sunun anınla yâre su

XVII. Yüz yıl divan şiiri I. Sultan Ahmet (Bahtı) ile başlar. Sanatkârlık duygusu yoktur. Sessiz ve basit bir samimi ifade vardır. Aşk manzumelerinin çoğu dört mısralıdır. Gazelleri divan edebiyatının sade ve alelade nazımlarıdır.

Canlar vereyim yoluna bir kez öpeyim gel
Lâl-i lebini sevdiceğim gel öpeyim gel.
Hem yalvarayım yakılayim sana nigârım
Gel sevdiceğim ben seni bir kez öpeyim gel

Bu devrin şairleri arasında Kefzade Faizi, Şeyhülislâm Yahya, Enveri, Riyasi sayılabilir. Bunlardan başka Nef'i kaside sahasında Divan edebiyatının en büyük şairi olarak bilinir. Mevcut divanında zayif ve kusurlu şiir hemen hiç yoktur. Aşağıda bir kasidesinde IV. Murad'ın atlarını öven şiiri alarak geçeceğimiz şair zamanın siyasi faaliyetlerini de Divan şiirine konu olarak almıştır.

Berekâtüllah zehi rahş-ı humayün sima
Ki komuş namını Sultan'ı cihan bad'ı sebâ

XVIII. Yüz yıl divan şiiri ise Havayi ile başlar. Tırsi, Nazim, Nedim, Münir, Rağıp paşa, Esrar Dede, Şeyh Galip ve bir çok edebi şahsiyetlerle devam eder.

Bunlardan Nedim'in ve Şeyh Galib'in edebiyatları hakkında birer cümle ile devrin edebiyat özelliğine deyinerek XIX. Yüz yıl edebiyatına geçelim.

Nedim : Devrin Pedişahının ve sadrazamının zevk ve eğlence meclislerinde, helva sohbetlerinde, Çırağan safhalarında yer aldı. Böylece Lâle devrinin zevk ve safasına oda katıldı. Yüksek zümreye hitab eden şiirler yazdı. Kasidelerinde Bakî ve Nef'i den aşağı düşmiyecek sezişler görüyoruz. Parlak ve Orjinal tasfirler göze çarpmaktadır. Meselâ :

«Gülüm şöyle, gülüm böyle...» Demektir yâre mutadım
Seni, ey gül sever canım ki, cânâna hitabımsın.

Şeyh Galip : Küçük yaşta mevlana eserleri okuyarak derin bir tasavvuf zevki aldı 27 yaşında Hüsn-ü aşk'ı yazdı Baki ve Nedim'de bulunmıyan yalnız Galib'in ilâhi renk ve duygu alemini aksettiren şiirleri vardır. Tabiata karşı bir övgü görülür şiirlerinde. Aşağıdaki beyitlerle aşk - tasavvuf felsefesi garip bir şiir ruhu vermektedir.

VE ŞİİRİ

Aşk gelip mülk-i dile oldu Şah
Dert-u gam-u mihnet-i kıldı sipah
Etti o viraneyi ma'murezar
Leşker-i erdüha kıldı cilvegâh

XIX. Yüz yıl Divan şiirine gelince en büyük temsilcisi VASIF'tır. Şair bir ana ağzından kızına öğüt şeklinde halk dili ile yazdığı şiirleri onun halk şairi olma isteğini gösterir.

Bunlardan bir kıta alarak bu özelliği belirtmek isterim.

Anadan — Kız'a :

Kız, kaç yanımdan vızılama sivri sinek gibi
Fink urma iki yanına kırnak köçek gibi
Yere geçer arından erir köstebek gibi
Ayak bağıyla sonra kalırsın eşek gibi
Olma sokak süpürgesi, Kadın, kadıncık ol

Kız'dan — Ana'ya :

Sözün tutarsam, ey bunamış, ger yetişmeyim
Sen yât babamla her gece ben sevişmeyim..
Bir dahi bende nafile mutfakta pişmeyim
Bir bildiğime uğramayım hiç alışmayım..
Onbeş yaşımda kendime bir oynaş arayım..

Bu devirde divan şiiri İzzet Molla, Pertev paşa, Şeref hanım, Leyla hanım, Türk Galip, Ziya paşa, Nigâr, Kâzım Paşa ve Memduh Paşa gibi şahsiyetlerle devam etmiştir. Bunlardan Leylâ hanımın İzzet molla için yazdığı aşağıdaki beyit hiçte basit bir söz ve adi bir his değil, bilakis candan ve samimi bir duygudur.

Çarkın kırıla kalmadı bir söz ki söyleyim
Ey bana rahmet aksine devran eden felek

Bundan böyle İslâmiyet sonrası Türk edebiyatı ve Türk şiirinin şahsiyetlerini, özelliklerini duygu ve sezişlerini kısmen anlattım. Gelecek sayıda tasavvuf ve halk edebiyatını ayni çerçeve dahilinde anlatarak günümüzün edebiyatına, şairlerine ve bunların batıya özenişlerine deyineceğim.

Devamı gelecek sayıda

SELAM

Selâm size kardeşlerim
Hemşerilerime selâm
Fıratlar suyunca
Kavaklar boyunca selâm
Güzeller huyunca
Aşıklar dilince selâm
Selâm size Ağın'dan

Toprağından taşından
Hekemattan
Kalminden
Karayazı
Osman başından
Selâm size bu yurttan
Selâm size kardeşlerim

Ağcabayır hoplardan
Yazılar ve üç duttan
Selâm size kardeşlerim
Selâm size bu yurttan

Hoşirikten, İsperekten
Böğürtlen deresi
Çayirlikten
Selâm size kardeşlerim
Selâm size gençlikten

Lololardan, Temirliden
Andiriye kadar her yerden
Al uşağı, Ekirek
Uzungil'den, Vahşen'den
Selâm size tek tek
Size selâm kardeşlerim

Ağın'daki her candan
Tutar ağası
Koçandan
Selâm size kardeşlerim
Size selâm bu candan

Yayığının başındaki
Yaşlı ve dinç nineden
Ahmet ile Mehmet'ten
Ayşe, Fatma, Emine'den
Bacılardan selâm size
Size selâm kardeşlerim

Kavaklar boyunca
Fıratlar suyunca selâm
Aşıklar dilince
Güzeller huyunca selâm
Selâm size kardeşlerim
Sevgilerle selâm..

Kemal NİKSARLI

TÜRKİYE'DE AKIL

Dr. Hamit

Birinci Dünya Harbinde Hastane, Osmanlı idaresine geçmiş, mütareke senelerinde Fransızlar tekrar hastanelerini işgal etmişler ve Cumhuriyet kurulunca da idaresi tekrar Türklere bırakılmıştır. Birinci Dünya Harbinde ücretli ve ücretsiz hastaları harp müddetince kabul ve tedaviye devam eden hastanede 350 hasta tedavi görmekte idi. Muharebe senelerinde Şişli Fransız Hastanesi, epey genç asistanlar ve mütehassıslar yetiştirmiştir. Ayda bir Akliye ve Asabiye Cemiyeti burada toplanıyor ve konferanslar, tıbbî müsamereler veriyordu.

Hâlen bu geniş müessesenin 150 kadar akıl ve sinir hastaları için yatağı vardır. Asabî vak'alar, nevrastenikler, histerikler, hafif deprimeler, alkolikler buraya kabul edilir. Bu müessesenin başında sıra ile bulunanlar: Monceri Père, Gastro, Apostolides, Mazhar Osman ve şimdi de Ord. Prof. Dr. İhsan Şükrü Aksel'dir.

İstanbul'da Rum ve Ermenilerin yaptırdığı bimarhaneler de vardır. 1453 de İstanbul Türkler tarafından alındığı vakit tahta baraka halinde 25 kişilik bir bimarhane vardı. 1769 da buradaki akıl hastaları Yedikule'de toplandı. Yedikule'deki Rum Bimarhanesi geniş bahçeler içinde sıhhî bir tarzda yapılmıştır. Cumhuriyet devrine kadar burada 300'e yakın akıl hastası tedavi edilirdi. İaşe ve idarece zorluğa maruz kaldıklarından seneden seneya hasta mevcudu azalmıştır. Burada Apostolides, Zilanakis ve Konos, mütehassıs olarak çalışmışlardır. Hâlen ismi zikredilmemekte olan bu Hastaneye resmî kayıtlarda da rastlanmamaktadır.

Balıklı Rum Hastanesi :

Tarihi hakkında fazla bilgi edinilemedi. Bir kayda göre 1884 de burada 260 kişi varmış. 24 kişi de muhafaza ve nezaretçi imiş. Bugünkü kayıtlara göre burada hâlen 460 hasta yatağı bulunmaktadır .

Yedikule Ermeni Hastanesi :

1834 senesinde Ermeni Gregoryan Milleti Hastanesi kurulmuştur. Hâlen Yedikule Ermeni Hastanesi olarak faaliyet te bulunan hastanede 250 yatak mevcudu vardır. Bunun 100 kadar yatağı akıl hastalarına tahsis edilmiştir.

Üniversite Psikiyatri Klinikleri :

Türkiye'de en bereketli nöropsikiyatrik hareketlerden biri de muhakkak ki henüz Toptaşı timarhanesinin feci hali sıralarında yepyeni bir tarzda kendini gösteren ve gittikçe inkişaf eden Gülhane Askerî Tatbikat Okulu ve Hastanesin de başgösteren harekettir. Kraepelin ekolünden aldığı ilhamlarla Dr. Raşit Tahsin, 1898 de Gülhane Nöropsikiyatri Kliniğini kurmuştur. Bilâhare Mazhar Osman, 1908 - 1918 seneleri arasında bu kliniğin profesörlüğünü yapmıştır. Mazhar Osman'ın istifası ile baş asistanı olan Dr. Nazım Şakir 1946 yılına kadar burasını Türkiye'nin tanınmış bir nöropsikiyatri ekolü olarak idare etmiş ve buradan ihtisas alan bir çok değerli sinir ve ruh uzmanları ordunun değerli hastanelerinde sinir ve ruh servislerini kurmuşlardır. Gülhane Nöropsikiyatri Kliniği, İstanbul ve Ankara nâropsikiyatri klinikleri için eğitim görevlileri bakımından kaynak teşkil etmiştir. 1946 - 1951 seneleri arasında Gülhane nöropsikiyatri ve Ankara Tıp Fakültesi psikiyatri klinikleri müştereken Prof. Dr. Rasim Adasal'ın uhdesine verilmiştir. 1951 de Gülhane'nin Yedek subay binalarına taşınıp ayrılması ile Rasim Adasal, Gülhane'den ayrılmış ve Tıp Fakültesi Psikiyatri Servisinin direktörü ve kürsü profesörü olarak kalmıştır. O zamandanberi vazifesine devam etmektedirler. Mazhar Osman Hocanın 1952 de vefatı ile yerine geçen Prof. İhsan Şükrü Aksel İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Direktörü olmuş ve kendi teşebbüsü ile inşa edilmiş olan Çapa'daki binaya evvelce Bakırköy Hastanesinde bulunan Üniversite Kliniğini nakletmiştir. Bugün her iki üniversite psikiyatri kliniklerinde 155 civarında yatak bulunmaktadır.

Prof. Dr. Rasim Adasal'ın baş asistanlarından Prof. Dr. Selâhattin Doğulu ve Prof. Dr. Nevzat Akabay, hâlen Gülhane Nöroloji ve Psikiyatri Kliniklerinin direktörleri olup, bu klinikler hâlen verimli faaliyettedirler. Rahmetli Prof. Dr. Necmettin Arkan da keza Prof. Dr. Rasim Adasal'ın kliniğinden yetişmiş olup Ege Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniğini kurmuştur. Keza Prof. Doğan Karan da Rasim Adasal'ın kliniğinden yetişmiş olup hâlen Hacettepe Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniğini kurmak üzeredir.

Bütün bu zikredilen akıl hastaneleri ve kliniklerinden başka memleketimizde yine Sağlık Bakanlığı veya diğer büyük Devlet müesseseleri emrinde çalışan birçok tam teşkilâtlı hastanelerin de nöropsikiyatri servisleri vardır. Buralarda da imkân nisbetinde nöropsikiyatrik va'alar yatırılmakta veya ayaktan tedaviye tâbi tutulmaktadır .

Ruh Sağlığı Dispanserleri :

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının gördüğü lüzum ve büyük yardımları sayesinde muhtelif senelerde İstanbul'da Bakırköy Akıl ve Sinir Hastanesine bağlı 6 adet ve Ankara'da da bir adet Ruh Sağlığı Dispanseri açılarak halkımızın hizmetine girmiştir. Halen İstanbul'un muhtelif semtlerinde ve Ankara'nın Kızılay semtinde faaliyet gösteren ruh sağlığı dispanserleri ruh sağlığı hizmetinde büyük ihtiyacı karşılamakta ve verimli çalışmaları ile bu sahada halkımıza yardımcı olmaktadır.

Yukarıda zikredilen hastanelere ait 1965 yılı mesai cetveli aşağıda topluca gösterilmiştir :

HASTAHANELERİ

SOYLU

İstanbul Bakırköy Akıl ve Sinir Hs. Hastanesi

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 3450
Ayakta tedavi — 15.994
Yatakta tedavi — 7455
Lâboratuvar — 32.463
Röntgen — 3985
B. Ameliyat — 231
Tedavi günü — 821.651
Ölen — 498

Manisa Akıl ve Sinir Hs. Has. :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 300
Ayakta tedavi — 6100
Yatakta tedavi — 1733
Lâboratuvar — Yok
Röntgen — Yok
B. Ameliyat — Yok
Tedavi günü — 171.865
Ölen — 102

Elâzığ Akıl ve Sinir Hs. Has. :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 800
Ayakta tedavi — 3768
Yatakta tedavi — 2488
Laboratuvar — 545
Röntgen — Yok
B. Ameliyat — Yok
Tedavi günü — 277,346
Ölen — 137

La Paix Fransız Akliye Has. :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 150
Ayakta tedavi — Yok
Yatakta tedavi — 425
Laboratuar — 519
Röntgen — Yok
B. Ameliyat — Yok
Tedavi günü — 53.226
Ölen — 25

Yedikule Ermeni Hastanesi :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 250
Ayakta tedavi — 18.783
Yatakta tedavi 1757
Laboratuar — 4409
Rötngen — 2183
B. Ameliyat — 503
Tedavi günü — 65.811
Ölen — 197

Rahmi Duman Hastanesi :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 24
Ayakta tedavi — Yok
Yatakta tedavi — 409
Laboratuar — Yok
Röntgen — Yok
B. Ameliyat — Yok
Tedavi günü — 8760
Ölen — 1

Balıklı Rum Hastanesi :

Yıl — 1965
Yatak sayısı — 460
Ayakta tedavi — 12.148
Yatakta tedavi — 1878
Laboratuar — 10.475
Röntgen — 1989
B. Ameliyat — 798
Tedavi günü — 42.892
Ölen — 194

N E T İ C E

Son senelerin istatistiklerine göre Türkiye'de genel nüfusa oranla psikiyatri yatağı, %0 0,2, genel yatağa oranla psikiyatri yatağı % 9 dur. Bunun başka memleketlerle mukayesesi aşağıdaki cetvelde görülmektedir :

Genel Nnüfusa göre %0 Psikiyatri yatağı

Türkiye — 0,2
Fransa — 2,6
Danimarka — 4,7
Polonya — 3,19
İsveç — 6,8
Norveç — 6,3

Genel yatağa göre % Psikiyatri yatağı

Türkiye — 9
Fransa — 20
Danimarka — 27
Polonya — 38
İsveç — 45
Norveç — 63

Yukardaki cetvelden de anlaşılacağı gibi dünyanın her yerinde akıl ve sinir müesseselerine ayrılan yatak adedi diğer tıp şubelerine ayrılan yatak adedinden çok fazladır.

Memleketimizi bu bakımdan mukayese edersek 1900 senelerinin Osmanlı bimarhanelerine göre, çok ileri bir durumda olmamıza rağmen, ileri memleketlere kıyasla yine de çok geride kaldığımız meydandadır. Halen memleketimizin birçok yeni akıl hastanelerine ihtiyaç vardır.

Ö Z E T

Bu yazıda Türkiye'de bulunan Akıl Hastanelerinin kısa bir tarihçesi yapılmış ve bugünkü durumlarına da kısaca göz atılmıştır.

Müslümanların ve Türklerin akıl hastalarına karşı gösterdikleri ilgi ve duydukları şefkat hissi büyüktür. Bunda Türk ananesinin ve İslâm dininin etkisi vardır.

Orta çağda akıl hastaları, kötü muamelelere maruz bırakılıp ateşte yakılırken; İslâm âleminde bimarhane denilen debdebeli binalarda şefkatle ve ihtimamla tedavi ediliyordu.

Bir kayda göre akıl hastalarının tedavi edilmesi usulü Türklerden alınıp Avrupa'ya yayılmıştır.

Fatih ve sonrası Osmanlı Bimarhaneleri, 20. asır başlarına doğru gerileme ve yobazlaşma hareketlerine maruz kalmıştır. Cumhuriyet devrinde hastalar yeniden ananevî şefkat ve bakıma kavuşmuşlarsa da hâlen Türkiye'de mevcut akıl hastaneleri ihtiyacı karşılayamamaktadır.

LİTERATÜR

1 — *TABABETİ RUHİYE :* 1941, Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman.
2 — *MEDİKAL PSİKOLOJİSİ :* 1964, Prof. Dr. Rasim Adasal
3 — *BAKIRKÖY'DE İLK ON SENE :* 1938
4 — *TIP FAKÜLTESİ MECMUASI :* Aralık 1918, İstanbul
5 — *NÖRO - PSİKİYATRİ ARŞİVİ ÖZEL KONGRE İLÂVESİ :* Eylûl 1964
6 — *MANİSA VE ELAZIĞ AKIL HASTANELERİNDEN* ve Rahmi Duman Kliniğinden alınan Bilgiler (Mektuplar)
7 — *TIP TARİHİ ENSTİTÜSÜ DİREKTÖRÜ* Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk ve sayın Hocam Prof. Dr. Rasim Adasal'dan alınan tarihî Bilgiler.

Ağın İzlenimleri

M. Ali BİLİR

Ağın'a, ilk olarak Celâl ağabeyimin düğünü dolayısile gitmiştim. Bu gidişin tarihini pek hatırlıyamıyorum, Ama öyle tahmin ediyorumki yedi, sekiz yaşlarında vardım. Ağın, daha o vakit çocukluk anılarımı bürümüş ve beni etkilemişti.

Bir derenin iki yakasını çevrelemiş çeşitli meyve ağaçlarının arasında serpilmiş evler, adım başına raslanan kaynak suları, insanı gerçekten büyülüyecek durumda idi. Özellikle o düğün gecesinde seyrettiğim bölgesel oyunlar, daha o anda beni Ağın'a bağlamıştı, kına gecesi de bir başka olmuştu. Ağın, hayal ettiğimden daha başka bir görünümde çıkmıştı karşıma. Saraycık köyü ile Ağın'ı o anda kıyaslamak çok güçtü. Ben Saraycık köyünde doğmuştum. Çocukluğum burada geçmişti. O zamana kadar Ağın, bir isimden ibaretti kafamda. Ama, onu gördükten sonra bir başka olmuş, çekici güzelliğine, yeşil doğa örtüsüne daha o anda kendimi vermiştim. Bu hayranlıktır ki beni Ağın'a iyiden iyiye çekmiş ve ilkokulu burada bitirmemi gerekli kılmıştı.

Ağın, gelenekleri, görenekleri ve her şeyi ile bir kültür merkezi olmuştu bizim için. O vakitler ilkokulun mevcudu üçyüzün üstünde idi. Saraycıktan çıkıp Ağın'da okumak başlı başına bir problemdi benim için. Ağın yabancılar yurduydu Yabancılara kucak açan çokca insanlar vardı burada. Arkadaşlarım arasında da bana dostluk elini uztanlar eksik değildi. Bana her zaman yardım elini uzatan, konuksever arkadaşım Bedrettin Gençosman'ı bu yüzdendirki hiç unutamıyorum. Hele sık sık benim taklidimi yapan, köyümün ağzıyla bana seslenen öğretmen Fahrettin Tüzün, hâlâ gözlerimin önünde dipdiri duruyor. Amma ben de bunun altında kalmamış, köy enstitüsünde okuduğumuz yıllarda onlardan bunun acısını çıkarmıştım.

Gerçekten Ağın ile benim köyüm arasında dağlar kadar fark vardı. Ağın'da herşeyden önce Türkçe konuşuluyordu. O güne dek Ağın bir çok kültürlü insan yetiştirmişti. Bana öyle geliyorki, Türkiye'de Ağın düzeyinde kültürlü kasaba az bulunur. Bugün bile Ağın'dan söz edilince. usuma temizlik geliyor, evlerinin tertip ve düzeni geliyor, kadınlarının hafifçe çivitlenmiş başörtüleri ile giyindikleri şalvarlar geliyor.

Ağın'ın insanları kadar, hayvanları da bizimkilerden farklıydılar. Kadınların, bağda, bahçede topladıkları yemlik otları bohçalara doldurup evlere taşımaları ve bu otları yıkadıktan sonra ineklere vermeleri görülmüş şey değildi. Oysa bizim köyde ot, toplandığı gibi hayvanların önüne atılırdı. Köyümüzde Mustafa Dayı'nın dikkatini çekmiş olacakki, soranlara yerli ağızla «Ula uşağlar bizim köyde insan olacağımıza, Ağın'da inek olsak daha iyi olur» der Mustafa Dayı'nın bu içtenli sözünden de anlaşılıyorki, Ağın öteden beri ilgileri üzerine çeken bir ilçemizdir. Bugüne dek çok insan yetişmiştir burada. Ağın'dan çıkıp gidenlerin çoğu yaz aylarında bu ata yurduna döner ve tatillerini burada geçirirler. Bu aylarda Ağın dolup dolup taşar. Düne kadar bir bucak merkezi olan Ağın, bugün 22 kadar köyü ile bir ilçe görünümünde göze çarpmakta ve yeni yeni kalkınma atılımı içerisine girmektedir. Yakın zamanda Türkiye Hayırseverler Cemiyeti tarafından yaptırılan binanın hizmete girmesiyle Ağın daha başka olanaklara da kavuşacaktır. Çocukluk izlenimlerim arasında hâlâ canlılığını muhafaza eden güzel Ağın'ımızın yakın zamanda kalkınması en içten dileğimizdir. Tüm Ağın'lıları bu şirin belediyi şenlendirmeğe çağırıyor, bu yolda çaba gösterenleri candan kutluyorum.

* *Kendisi için istediğini, kardeşi için de istemeyeniniz mümin olamaz.*

KUR'AN

* *Senin için menfur olan şeyi, sen de başka bir insana yapma. Kanun esası budur: geri kalan haşiyedir.*

TEVRAT

* *İnsanların sana yapmalarını istediğin şeyleri sen de onlara yap: Zira Kanun budur.*

İNCİL

* *Müsellâh milletin en canlı misali Türklerdir. Türk, ata biner gibi oturur, keşfe yollanan asker gibi uyanık yürür.*

MOLTKE

* *Türkler bir ırk ve bir millet olarak yeryüzünün en şerefli insanlarıdır.*

LAMARTINE

Hayatta bir tek hakiki hazine vardır. İnsan yirmi yaşındayken bunu keşfetmeğe girişir: Kırk yaşındayken araştırmasına son verir: Altmış yaşına gelince de bu hazineye yirmi yaşında sahip olduğunu idrak eder.

ABONE ADRESLİ

213 — Faik EKE
Nailbey Mahallesi Yenice Sok. No : 24 —ELAZIĞ—

214 — Kâzım GÜDER
Emniyet Komiseri
MUCUR — KAYSERİ

215 — Vildan GÜDER
Nevbahar Mah. Samipaşa sok. Gülruh Ap. No. : 21/6
AKSARAY—İSTANBUL

216 — Lülfi ÖZMEN
Yücel İlkokulu Öğretmeni
—ELAZIĞ—

217 — Necdet KORKMAZ
Lise Tarih Öğretmeni
PINARBAŞI—KAYSERİ

218 — Özden MODAN
Fevzi Çakmak İlkokulu Öğret.
KEBAN—ELAZIĞ

219 — Saim ÇOTUR
Kaymakam
KEBAN—ELAZIĞ

220 — Bedri ÖZBEK
Yenimahalle Sel Sok. No : 41
—ELAZIĞ—

221 — İsmet ŞAHİN
Baltaşı Köyü İlkokulu Öğret.
PALU—ELAZIĞ

222 — H. Hüseyin KARATAŞ
Sümer Ortaokulu Edebiyat Gurubu Öğretmeni MALATYA

223 — Ziya YILDIZ
Ziraat Teknisyeni
AĞIN—ELAZIĞ

224 — Asım BEYDEMİR
Milli Eğitim Müdürlüğünde Görevli Öğretmen
—ELAZIĞ—

225 — Zeki İKİNCİ
Nüfus Başkâtipi -TUNCELİ-

226 — Mehmet YALÇIN
Atatürk İlkokulu Öğretmeni
KEBAN—ELAZIĞ

227 — Metin ŞENGEZ
Namık Kemal İlkokulu Öğret.
MADEN—ELAZIĞ

228 — Edip OĞUZ
D.S.İ. 16. Bölge Müdürlüğü Muamelat Şefi
KEBAN—ELAZIĞ

229 — Rahmi SERTTAŞ
Müderris Hüseyin Efendi Mah.
AĞIN—ELAZIĞ

230 — Şemsettin KORKMAZ
Kitap ve Kırtasiye
AĞIN—ELAZIĞ

231 — Selâmi OĞUZ
Abdullah Lülfi İlkokulu Öğretmeni AĞIN—ELAZIĞ

232 — Adil KELEŞTİMUR
Maliye Memuru
AĞIN—ELAZIĞ

233 — Fikri ARBAK
Nailbey Mah. Bayır Sok. No 44
—ELAZIĞ—

234 — Diş Tab. M. MUTLU
Gazi Cad. No : 50 Kat : 2
—ELAZIĞ—

235 — Cavit KILIÇÇÖTE
Kuyumcular Çar. Park Cad. 27
—ELAZIĞ—

236 — Hilmi Ziya APAK
Bahçelievler No : 4
ÇENGELKÖY—İSTANBUL

237 — Mustafa ÇELENK
Divanyolu Caddesi No : 166
SULTANAHMET
—İSTANBUL—

238 — Hilmi MODAN
Kadırga Liman Cad. No. 105/3
—İSTANBUL—

239 — Ünal GENÇOSMAN
Oğul Sokak No : 30
SULTANAHMET
—İSTANBUL—

HABERLER

★ İnci ile Yurdakil Kabasakal Ankara'da evlendiler.

Gülten ile Mehmet Sezer Öğretmenler Ağın'da evlendiler.

Yeni evlilere sıhhat ve mutluluklar dileriz.

★ Ağın'ın sevilen değerli Kaymakamı Saim Çotur Keban Kaymakamlığına atanmıştır. Ağın için büyük bir kayıp olan Çotur'a yeni görevinde başarılar dileriz.

Ağın Ortaokulu Müdürü Nuretten Atalay, Elâzığ Devrim Ortaokulu Müdürlüğüne atanmıştır. Uzun seneler Ağın'a emek vermiş olan hemşehrimize yeni görevinde başarılar dileriz.

★ Hayırseverler Derneğinin Ağın'da yaptırmakta olduğu ve birçok ihtiyaca cevap verecek olan örnek yapıt, «Hocaoğlu Kültür ve Eğitim Merkezi» önümüzdeki ay hizmete girecektir. Bu konudaki geniş bilgiyi gelecek sayımızda sunacağız.

Daha önce yapılan Ağın içme ve kullanma suyu şebekesinden sonra, şimdi de elektrik tesisatına başlanılmış olup direkler dikilerek hatlar çekilmektedir.

★ Elâzığ Sağlık Müdürlüğü şoförü olan Apuşmalı Behlül Özden trafik kazası sonucu vefat etmiştir.

Fahretten Omay'ın eşi (Halil İbrahim Hocanın kızı) gazocağını yakarken, ispirto şişesinin patlaması sonucu feci şekilde yanarak vefat etmiştir.

Ankara'nın en kıymetli popüler terzisi hemşehrimiz Yasin Ünsal İzmir'de Büyük Efes Otelinin havuzunda boğularak vefat etmiştir.

Merhumlara Tanrıdan rahmet, aile ve yakınlarına baş sağlığı dileriz.

Not : Başka haber bildirilmediği için yayınlıyamadık, özür dileriz.

1926 — 1967

42 Yıllık Geçmişe Sahip Olan

TÜRKİYE ŞEKER SANAYİİ'NİN
ESKİŞEHİR, TURHAL ve ERZİNCAN MAKİNA ATÖLYELERİ

aşağıdaki imalât işleriniz için

MÜKEMMEL TESİSLERİ VE TECRÜBELİ
ELEMANLARI İLE DAİMA HİZMETİNİZDEDİR.

1) Her türlü *SANTRİFÜJ POMPALAR* (centrifugal pumps)
2) 100 Beygir gücüne kadar türlü hız değiştirme oranlarında *DİŞLİ KUTULARI* (gear - boxes)
3) Her türlü *TAŞIYICILAR* (Bandlı, helezon taşıyıcılar ve elevatörler) (conveyors, elevators)
4) *ŞİBERLER* (Slide valves) (DIN 3216'ya uygun, Nominal çap : 40 - 1000 mm.)
5) *VENTİLLER* (Globe valves) (DIN 3300'e uygun, Nominal çap : 15 - 300 mm.) düz ventil, köşe ventili, geri tepme klapesi köşe geri tepme klapesi
6) *KAMYON KANTARLARI* (truck scales)
   (25, 30 ve 40 tonluk; tartı topu ile 1 kg'a kadar tartma yapılabilir, boş ve dolu tartıları el ile kart basma düzeni vardır.)
7) *KAYNAK KONSTRÜKSİYON İŞLERİ*
   (Welded constructions)
8) *SAÇ VE PRES İŞLERİ* (Plate and Press works)

Etimesğutta kurulmakta olan
ANKARA MAKİNA FABRİKASI da
1968 yılından itibaren
Her türlü *BÜYÜK BOYUTLU MAKİNALARI VE CİHAZLARI*
imal etmek üzere hizmetinize girecektir.

ADRES :
TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş. Genel Müdürlüğü
Mithatpaşa Caddesi No. : 14 ANKARA

TELEFON : 12 85 18, 17 41 88, 17 41 89, 17 41 90, 17 41 91, 17 41 92, 17 41 93

çınar
RESTORAN
MUSTAFA ÇELENK
Sultanahmet
Divanyolu No. 166
Tel. 27 47 57
İstanbul

PAPAZ
KARASI
ŞARAPLARI